

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΒΕΤΤΑΣ

Ευκαιρία και ανάγκη για αλλαγές

Ημέτρηση του κλίματος στην ελληνική οικονομία δείχνει μικρότερη ανησυχία για τις εξελίξεις από ό,τι στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Η προσδοκία μάλιστα ενίσχυσης της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης, κυρίως από το νέο ειδικό ταμείο, μπορεί να κάνει πολλούς να αισιοδοξούν για άμεση βελτίωση των εισοδημάτων. Οι πόροι όμως που ελπίζεται πως θα έρθουν δεν θα πρέπει να καλύψουν βραχυπρόθεσμα τα πολύ μεγάλα προβλήματα της οικονομίας μας αλλά να χρησιμεύσουν ώστε μεσοπρόθεσμα και συστηματικά να τα αμβλύνουν, όσο το δυνατόν περισσότερο.

Το ζητούμενο της επίτευξης συστηματικά ισχυρών ρυθμών μεγέθυνσης παραμένει κεντρικό και επείγον. Σε σύγκριση με πριν από μερικούς μήνες, ο βαθμός δυσκολίας του εγχειρήματος έχει αυξηθεί, δεν έχει μειωθεί. Οι πιέσεις στα εισοδήματα από πώληση τουριστικών και άλλων υπηρεσιών στο εξωτερικό μπορεί να παραμείνουν ισχυρές για μεγάλο διάστημα. Οι εξαγωγές αγαθών πρέπει να διεκδικούν μερίδια σε περισσότερο δύσκολες αγορές. Επενδυτές θα αναβάλουν αποφάσεις και αναζητούν ασφαλέστερα καταφύγια. Η δημοσιονομική ισορροπία θα επιδεινωθεί. Μόνο, λοιπόν, αν δρομολογηθεί με σαφήνεια αλλαγή της δομής της οικονομίας, θα μπορεί να υπάρξει υψηλότερη ευημερία. Αλλιώς αν δεν ήταν τόσο μεγάλες οι προσεχείς προκλήσεις, ίσως και η Ευρώπη να ήταν λιγότερο πρόθυμη στη βοήθεια που προγραμματίζει.

Οι αναγκαίες αλλαγές δεν μπορούν να ολοκληρωθούν από τη μια μέρα στην άλλη, όμως συνολικά πρέπει να στρίψουν την οικονομία στην κατεύθυνση των ανοικτών και δυναμικών μικρών οικονομιών της Ευρώπης. Η απόσταση από αυτές είναι σήμερα μεγάλη. Οι περισσότερες επιχειρήσεις στη χώρα μας προσανατολίζονται στην εσωτερική ζήτηση ή σε χαμηλής παραγωγικότητας δραστηριότητες και λιγότερο στην παραγωγή καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών. Το κράτος ξοδεύει περισσότερο για συντάξεις και λιγότερο στη δημιουργία ευκαιριών για τη νέα γενιά. Η δημόσια διοίκηση συχνότερα επιβαρύνει παρά εξυπηρετεί νοικοκυριά και επιχειρήσεις. Οι πολίτες δεν έχουν πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης. Αυτή η εικόνα πρέπει να αλλάξει. Πρότυπα για τις αναγκαίες τομές υπάρχουν, αλλά μέρος της δυσκολίας είναι να δημιουργηθεί

μια δυναμική στήριξης των αλλαγών.

Μήπως όμως θα ήταν σκόπιμο να αποφευχθούν ουσιαστικές αλλαγές και απλώς να ενισχυθεί η σημερινή δομή; Αλλιώς, σε πολλά επίπεδα, η ελληνική οικονομία δεν είναι ανοικτή στις αλλαγές και έχει τρόπους να τις καταπολεμά. Μετά από μια δεκαετή περιπέτεια και μέσα σε μια διεθνή κρίση, δεν θα ήταν καλύτερα να μην αναζητηθεί κάτι νέο αλλά να επουλωθούν πληγές και να στηριχθεί αυτό που ήδη υπάρχει; Η προσοπτική μπορεί να φαίνεται ελκυστική. Είναι όμως αδιέξοδη, όχι μόνο σε βάθος χρόνου αλλά άμεσα. Οι όποιες επιδοτήσεις δεν φτάνουν να καλύψουν το τεράστιο επενδυτικό κενό και η χώρα πρέπει να διεκδικήσει επειγόντως και ανταγωνιστικά πωλήσεις στο εξωτερικό. Χωρίς μια αξιόπιστη πορεία αλλαγών, κινδυνεύει να βρεθεί σε αδυναμία στήριξης ακόμη και των σημερινών εισοδημάτων και να είναι περαιτέρω εκτεθειμένη σε διεθνείς αναταράξεις.

Ας μην ξεχνάμε πως πόροι είχαν εισρεύσει, ως επιδοτήσεις και ως δάνεια, σε υψηλά επίπεδα, κατά τις δύο δεκαετίες πριν από τα χρόνια της κρίσης. Η ρευστότητα αυτή όχι μόνο δεν εξουδετέρωσε τα προβλήματα που δημιουργούσαν τα στρεβλά κίνητρα και δομές, αλλά τα επέτεινε. Έτσι η ευημερία αποδείχτηκε επιφανειακή και πρόσκαιρη. Το κόστος θα ήταν πράγματι τεράστιο αν επαναλαμβάνονταν και σήμερα μια τέτοια προσέγγιση.

Ο Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Οι αναγκαίες αλλαγές δεν μπορούν να ολοκληρωθούν από τη μια μέρα στην άλλη, όμως συνολικά πρέπει να στρίψουν την οικονομία στην κατεύθυνση των ανοικτών και δυναμικών μικρών οικονομιών της Ευρώπης